

Työ- ja elinkeinoministeriö

Viite: TEM.n lausuntopyyntö 28.6.2018 koskien hallituksen esitysluonnosta nk. omatoimisen työnhaun malliksi

Satakunnan TE-toimiston lausunto

Satakunnan TE-toimiston näkemyksen mukaan esitettyssä mallissa on hyviä elementtejä työttömyysturvajärjestelmän kehittämiseksi asiakaslähtoisemmäksi korostaessaan asiakkaan oman toiminnan vaikutusta työttömyysturvan tai etuuden saamiseksi. Myöskin työttömyysturvan sanktioiden lieventäminen nykyisestä on sinänsä kannatettava ehdotus ja kansainvälisessä vertailussakin perusteltu. Tosin kaavailluissa työttömyysturvalain uusissa pykälissä on ilmaisia, jotka vaativat vielä täsmennyksiä

Kokonaisuudessaan - eli pääosin työttömyysturvajärjestelmän nykymalliin yhdistettynä mukaan lukien nk. aktiivimalli - esitys vaikuttaa siltä, että se ennemminkin lisää työttömyysturvajärjestelmän vaikeaselkoisuutta ja sekavuutta, kun tavoitteena pitäisi olla järjestelmän selkeyttäminen ymmärrettävämmäksi. Jo nykyisellään työttömyysturva-asioiden toimeenpano ja eri tasoisten säädösten avaaminen asiakkaille on haasteellista, kuten se on haasteellista jopa tietyissä lain kohdissa ja säädösten soveltamistilanteissa kokeneillekin TE-toimistojen virkailijoille. Jotkut esitetyt muutokset vaikuttavat myös siltä, että ne tulevat aiheuttamaan hallinnollista seurantatyötä. Esityksen perusteella on todennäköistä, että tulkinnat työllistymissuunnitelman toteuttamisessa ja sanktiojärjestelmän soveltamisessa tulevat vaihtelemaan.

Omatoimisen työnhaun malli nojautuu selkeästi uskoon digitaalisten tietojärjestelmäsovellusten toimivuuteen. Työttömien työnhakijoiden joukossa on edelleen paljon henkilöitä, joille verkkopalvelujen hiemankin vaativampi käyttö on vaikeaa. Jotta uudistus onnistuisi, digitaalisten käyttöjärjestelmien pitää olla käyttäjäystävällisiä ja selkeitä.

Lain 10 §:ssä ehdotetaan, että säädettäväksi, että työllistymissuunnitelmassa sovitun omatoimista työnhakua koskeva ohjeistus on annettava työnhakijalle kirjallisesti. Tämä on hyvä asia, jos ohjeistuksesta saadaan niin ymmärrettävä, että ainakin valtaosa työttömistä työnhakijoista ymmärtää ohjeistuksen.

Työllistymissuunnitelmassa sovittaisiin neljän työmahdollisuuden hakemisesta kuukauden tarkastelujakson aikana. Jos työnhakija tarvitsee tukea työnhakuunsa ja työllistymiseensä työnhakuvelvollisuus olisi vähäisempi tai työnhakuvelvoitetta ei asetettaisi. Työttömyysetuuden saamisen yleisenä edellytyksenä on ollut lähtökohtaisesti kokoaikatyön hakeminen, mutta jatkossa työllistymissuunnitelmassa voitaisiin työnhausta siis joissakin tilanteissa jopa luopua.